

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3268/2023
16.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелене Ивановић, председника већа, Жељка Шкорића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., кога заступа пуномоћник Зоран Јовановић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца „Трајал Корпорација“ АД, Крушевац, кога заступа пуномоћник Душан Станковић, адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3046/22 од 27.04.2023. године, у седници одржаној 16.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3046/22 од 27.04.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П1 40/22 од 09.05.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог и поништено као незаконито решење туженог о отказу Уговора о раду број .. од 24.12.2019. године и обавезан тужени да тужиоца у року од 8 дана врати на рад. Ставом другим изреке, усвојен је противтужбени захтев туженог-противтужиоца и обавезан тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу, изврши повраћај новчаног износа од 329.815,71 динар, на име отпремнине, са припадајућом законском затезном каматом на овај износ, почев од дана подношења противтужбе 03.03.2020. године до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име трошкова парничног поступка тужиоцу исплати износ од 78.750,00 динара, са законском затезном каматом на укупан износ трошкова, почев од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3046/22 од 27.04.2023. године, одбијена је, као неоснована, жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Крушевцу П1 40/22 од 09.05.2022. године, у ставу првом и трећем изреке.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужени је благовремено изјавио ревизију из свих законских разлога. Трошкове је тражио.

Тужилац је преко пуномоћника доставио одговор на ревизију туженог у коме је оспорио наводе ревизије са предлогом да Врховни суд ревизију одбије као неосновану. Тражио је трошкове за састав одговора на ревизију од стране адвоката.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-други закон) – у даљем тексту: ЗПП и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. ЗПП, због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је код туженог био у радном односу на пословима ... по Уговору о раду број .. од 01.12.2004. године са припадајућим Анексима у погону ... у Побијаним решењем туженог од 24.12.2019. године, на основу одредбе члана 179. став 5. тачка 1) Закона о раду, тужиоцу је престао радни однос као технолошком вишку због престанка потребе за обављањем послова на које је распоређен услед економских и организационих промена. У образложењу је наведено да су новом организацијом и систематизацијом послова, због економичности пословања, послови на којима је радио тужилац угашени, јер није постојала потреба за њиховим даљим постојањем, те да тужени није имао могућност да тужиоцу обезбеди други посао који одговара степену стручне спреме и радним способностима запосленог, нити посао у нижем степену стручне спреме одговарајућег занимања, као ни преквалификацију, доквалификацију или посао код другог послодавца, као и да се критеријуми за утврђивање вишка запослених примењују у ситуацији када долази до смањења броја извршилаца, а не и када дође до гашења конкретног радног места, што је овде случај. Тужиоцу је исплаћена отпремнина у складу са одредбом члана 158. став 1. Закона о раду. Пре доношења побијаног решења тужени је, 18.11.2019. године, донео Правилник о организацији и систематизацији послова, који је истог дана објављен на огласним таблама код туженог, а ступио је на снагу 01.12.2019. године, а Одбор директора је 06.12.2019. године, утврдио предлог Програма решавања вишка запослених, који је 09.12.2019. године достављен Националној служби за запошљавање и Самосталном синдикату, који су се на исти изјаснили. Пре доношења Правилника о организацији и систематизацији послова, на пословима које је тужилац обављао радила су три извршиоца, од којих је једно радно место било квалификовано као „помоћник сарадника ...“, док према новом Правилнику те послове обављају два извршиоца. Поред тога, Програмом решавања вишка запослених од 21.12.2019. године, утврђен је вишак од шест запослених радника, међу којима је и тужилац, а под тачком 4. Програма, прописани су како основни, тако и допунски критеријуми за утврђивање вишка запослених.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев тужиоца и поништили побијано решење, налазећи да је у

конкретном случају дошло до смањења броја извршилаца, а не до укидања радног места тужиоца, због чега је тужени морао да примени како основне, тако и допунске критеријуме за утврђивање који од запослених на радном месту на коме је тужилац био распоређен представља вишак запослених, а што тужени није учинио, због чега је побијано решење незаконито.

По оцени Врховног суда, ревизијом се неосновано указује да је побијана одлука заснована на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, ... 95/18), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца, и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Из наведене одредбе, произлази да закон разликује две ситуације и то: једну, када због насталих промена дође до укидања одређених служби или радних места и престанка потребе за обављањем одређеног посла; другу, кад дође до смањења обима посла и тиме до смањеног броја извршилаца на одређеним пословима и другу, када је потребно да се изврши избор запослених који су вишак и за чијим радом престаје потреба. Када се одређени послови обављају од стране више извршилаца, у складу са постојећом систематизацијом, смањење њиховог броја новом систематизацијом и утврђивање вишка запослених, односно одређивање запосленог коме радни однос престаје, мора да буде извршено на основу одређених критеријума који искључују сваку произвољност, волонтаризам и дискриминацију. За постојање и оправданост тог законског разлога престанка радног односа и отказа уговора о раду запосленом од стране послодавца мора да постоје стварне и објективне околности, јер послодавац нема дискреционо право да, без одређеног критеријума, сам одлучи који запослени представљају вишак, већ напротив, одређивање лица која представљају вишак од више извршилаца на истом радном месту, без примене критеријума, такву одлуку чини незаконитом.

Супротно наводима ревизије, по налажењу Врховног суда, правилно су нижестепени судови закључили да је у конкретном случају дошло до смањења броја извршилаца, а не до укидања послова радног места тужиоца, због чега је у побијаном решењу тужени морао да образложи како су у односу на тужиоца примењени критеријуми прописани тачком 4. Програма за утврђивање вишка запослених, претходно ценећи све унапред одређене параметре којима се исказује потреба за радом сваког запосленог.

Правилна је и одлука о враћању тужиоца на рад, јер је реинтеграција запосленог, последица поништаја решења о престанку радног односа, у смислу члана 191. став 1. Закона о раду, као и одлука о трошковима поступка.

С обзиром на изнето, Врховни суд је, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучио је као у ставу првом изреке.

Како је ревизија туженог одбијена као неоснована, одбијен је и његов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка, па је на основу члана 153. и члана 154. став 1. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

Решавајући о трошковима поступка одговора на ревизију, Врховни суд налази да одговор на ревизију није био нужан у овој правној ствари. Самим тим ни трошкови који су настали његовим подношењем не представљају нужне трошкове који су били потребни за вођење парнице и који би се досудили на терет туженог. Зато је применом одредбе члана 165. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

**Председник већа – судија
Јелена Ивановић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић